

INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W CHOJNICACH ZA 2009 ROK

Wprowadzenie

ROZDZIAŁ PIERWSZY. REALIZACJA ZADAŃ USTAWOWYCH

I. ZADANIA W RAMACH SYSTEMU ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH I ALIMENTACYJNYCH

1. Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami
2. Świadczenia opiekuńcze
3. Składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne
4. Świadczenia alimentacyjne

II. ZADANIA W RAMACH SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ

1. Zadania zlecone gminom przez administrację rządową
2. Zadania własne gminy
 - 2.1. Rodzaje i wysokość udzielonej pomocy
 - 2.1.1. Świadczenia przyznane decyzjami administracyjnymi
 - 2.1.2. Świadczenia wypłacane w ramach prac społecznie użytecznych
 - 2.1.3. Dotacja dla gminnych placówek oświatowych
 - 2.2. Formy i wysokość wsparcia
 - 2.2.1. Pomoc rzeczowa
 - 2.2.2. Pomoc pieniężna
 - 2.2.3. Pomoc usługowa
 - 2.2.4. Praca socjalna
3. Dominujące problemy podopiecznych

ROZDZIAŁ DRUGI. DODATKOWE DZIAŁANIA PODEJMOWANE PRZEZ OŚRODEK

1. Pomoc z Chojnickiego Banku Żywności i z innych źródeł
2. Realizacja projektu systemowego „Moja przyszłość- aktywność”

ROZDZIAŁ TRZECI. FUNKCJONOWANIE OŚRODKA JAKO INSTYTUCJI

1. Struktura organizacyjna
2. Pracownicy

Podsumowanie i kierunki działania w 2010r.

Załączniki

WPROWADZENIE

Ośrodek pomocy społecznej (OPS) realizuje zadania o charakterze obligatoryjnym (tj. obowiązkowym) i fakultatywnym (tj. uznaniowym), które finansowane są zarówno ze środków pochodzących z budżetu państwa, jak i z budżetu gminy, w szczególności, w oparciu o przepisy:

- Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- Ustawy z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania",
- Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawy z dnia 24 stycznia 1991r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego,
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Ponadto, OPS, zobowiązany jest do wykonywania wielu innych zadań, które wynikają bezpośrednio z rozeznaczonych potrzeb gminy, bądź z rządowych programów pomocy społecznej, lub też innych ustaw, mających na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin - wśród nich, m.in.:

- Ustawa z dnia 28 listopada 2003r.o świadczeniach rodzinnych, oraz
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

W 2009r. w ramach systemu świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, wsparcie otrzymało 1.546 rodzin, tj. o 52 więcej, w porównaniu z 2008 r. (1.494 rodziny).

Z kolei w ramach systemu pomocy społecznej, wsparciem objęto 747 rodzin (tj. 2.759 osób), co stanowi 16,19 % ogółu mieszkańców – jest to najniższy wskaźnik liczby świadczeniobiorców w ostatnim dziesięcioleciu (odpowiednie dane przedstawione są w tabeli nr 1).

Tabela nr 1: Świadczeniobiorcy systemu pomocy społecznej a ludność Gminy Chojnice w latach 2000 – 2009.

Rok	Liczba ludności / stan na 31 grudnia /	Liczba objętych pomocą / stan na 31 grudnia /		%
		Rodziny	Osoby w rodzinie	
2000	15.401	938	3.949	25,6
2001	15.487	940	3.880	25,1
2002	15.608	1.011	4.247	27,2
2003	15.804	1.074	4.553	28,8
2004	16.015	934	4.061	25,4
2005	16.184	870	3.587	22,2
2006	16.394	881	3.526	21,5
2007	16.573	814	3.139	18,9
2008	16.758	790	3.001	17,91
2009	17.044	747	2.759	16,19

Łącznie w 2009 r. tut. ośrodek wydatkował kwotę w wysokości **8.989.079 zł**, w tym środki finansowe na realizację:

a/ zadań ustawowych – 8.857.476 zł (w 2008 r. – 9.162.687,18 zł, w 2007 r. – 8.491.004 zł, w 2006 r. – 8.533.370 zł), wśród których zdecydowaną większość stanowiły środki z budżetu państwa - 7.824.980 zł, tj.: 88,34% (w 2008 r.- 8.294.035,33 zł). W tej grupie zadań najwięcej, bo aż **85,51 %** - tj.: 7.574.068 zł – środków zasiliło budżety domowe mieszkańców gminy (w 2008 r. 86,96 % budżetu),

a w dalszej kolejności:

- o **11,61%** - tj.: 1.027.995 zł – przeznaczono na utrzymanie Ośrodka (w 2008 r. 10,75 % budżetu).

W kwocie tej znajdują się także środki finansowe, w wysokości 7.044,51 zł, które skierowano na zorganizowanie - w tym poczęstunek oraz paczki żywnościowe - Wigilii dla samotnych mieszkańców gminy (2.099,36 zł), dzierżawę (1.505,15 zł) i modernizację magazynu, w którym przechowywane są produkty z banku żywności (m.in. na zakup materiałów budowlanych, wykonanie prac), oraz przeprowadzenie niezbędnych badań lekarskich pracowników pracujących przy wydawaniu żywności i zakup odzieży ochronnej (1.815 zł), podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych oraz obsługę wypłat świadczeń z funduszu alimentacyjnego (1.004 zł), koszty wydania decyzji na ubezpieczenie zdrowotne (503 zł), a także pokrycie kosztów dowozu

- dzieci na kolonie do Bieszkowic (118 zł);
- o **1,96 %** - tj.: 173.698 zł - wydatkowano na wsparcie w formie usługowej, w tym: świadczenie domowych usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz opłacanie pobytu mieszkańców gminy w całodobowych placówkach opieki: domy pomocy społecznej, schroniska, noclegownie (w 2008 r. 1,38 % budżetu);
- o **0,92 %** - tj.: 81.715 zł – przekazano do ZUS na opłacanie uprawnionym świadczeniobiorcom składek na ubezpieczenia emerytalno - rentowe i zdrowotne (w 2008 r. 0,91 % budżetu);

b/ projektu systemowego „Moja przyszłość – aktywność”, całkowity budżet - **131.603 zł**, w tym dotacja rozwojowa 118.772 zł, oraz środki własne gminy - 12.831 zł (w 2008 r., całkowity budżet – 84.573 zł, tj.: dotacja rozwojowa – 74.557 zł, środki własne gminy - 10.016 zł)

ROZDZIAŁ PIERWSZY REALIZACJA ZADAŃ USTAWOWYCH

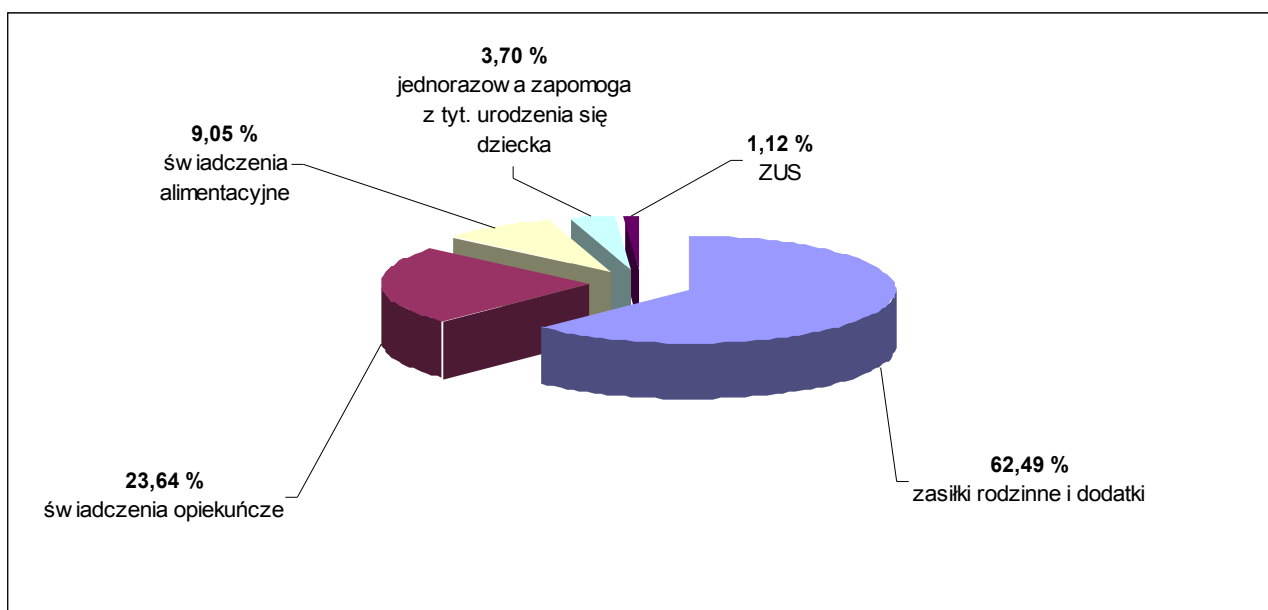
I. ZADANIA W RAMACH SYSTEMU ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH I ALIMENTACYJNYCH

W 2009 r. **1.546 rodzinom** udzielono wsparcia na łączną kwotę **6.052.921 zł.** (w 2008 r. 1494 na kwotę 5.945.368 zł). Źródłem finansowania tych wydatków był - w 100% - budżet państwa. Zdecydowana większość z tych środków, bo **5.984.868 zł**, tj. 98,88 % trafiła bezpośrednio do rąk mieszkańców gminy (w 2008 r. – 5.874.612 zł, tj. 98,81%), pozostała ich część, w wysokości 68.053 zł, tj. 1,12 % została przekazana na konto bankowe Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu opłacania składek na ubezpieczenia emerytalno – rentowe oraz zdrowotne niektórym świadczeniobiorcom (w 2008 r. – 70.756 zł, tj. 1,19%).

Najwięcej środków wydatkowano na zasiłki rodzinne wraz z dodatkami **3.782.478 zł**, tj. 62,49 % (w 2008 r. – 3.976.022 zł, tj. 66,88%), a w dalszej kolejności na:

- o świadczenia opiekuńcze **1.430.458 zł**, tj. 23,64 % (w 2008 r. – 1.324.695 zł, tj. 22,28%);
 - o świadczenia alimentacyjne **547.932 zł**, tj.: 9,05 % (w 2008: 357.895 zł, tj. 6,02 %, w tym 238.725 w postaci zaliczki alimentacyjnej);
 - o jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka **224.000 zł**, tj. 3,70 % (w 2008 r. – 216.000 zł, tj. 3,63%);
 - o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne **68.053 zł**, tj.1,12 % (w 2008: 70.756 zł, tj. 1.19 %).
- Powyższe ilustruje wykres nr 1:

Wykres nr 1 : Wysokość środków finansowych wydatkowanych na realizację poszczególnych rodzajów świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, w okresie od 01 stycznia 2009r. do 31 grudnia 2009r.

1. Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami

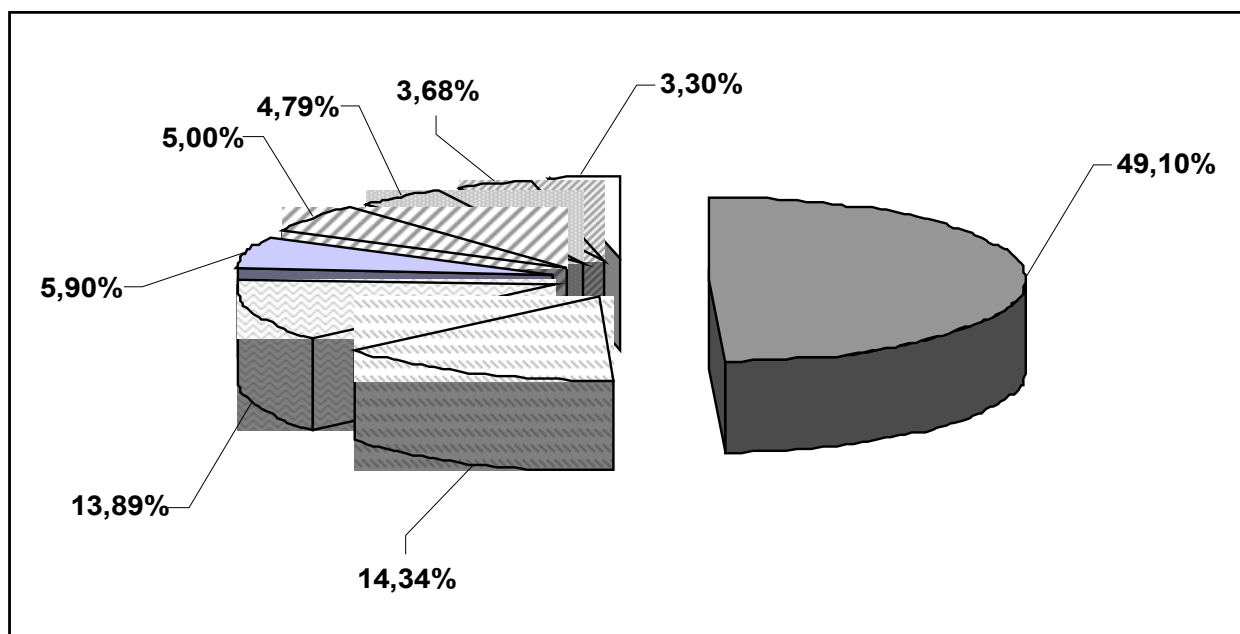
W tej grupie świadczeń przyznano wsparcie łącznie na kwotę **3.782.478 zł**, (w 2008 r. – 3.976.022 zł), z czego najwięcej środków zarówno w roku 2009, jak i w roku 2008 wydatkowano na zasiłki rodzinne – **1.857.381 zł**, tj. 49,10 % dla 2.487 osób (w 2008 r. – 1.959.337 zł, tj. 49,28% dla 2.702 osób), w dalszej kolejności na dodatki z tytułu:

- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – **542.240 zł**, tj. 14,34 % dla 576 osób (w 2008 r. – 580.960 zł, tj. 14,61% dla 607 osób),
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – **525.587 zł**, tj. 13,89 % dla 115 osób (w 2008 r. – 497.885 zł, tj. 12,52% dla 107 osób),
- podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania – **223.120 zł**, tj. 5,90 % dla 444 osób (w 2008 r. - 245.290 zł, tj. 6,17% dla 486 osób).

Z kolei najmniej środków wydatkowano na dodatki z tytułu urodzenia dziecka – **125.000**, tj. 3,30 % dla 125 osób (w 2008 r. – 154.000 zł, tj. 3,87% dla 154 osób) oraz z tytułu kształcenia i rehabilitacji niepełnosprawnego dziecka – **139.160 zł**, tj. 3,68 % dla 156 osób (w 2008 r. – 142.240 zł, tj. 3,58% dla 156 osób).

Szczegółową strukturę wydatków zawiera wykres nr 2.

Wykres nr 2: Wysokość środków finansowych wydatkowanych na realizację zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w okresie od 01 stycznia 2009r. do 31 grudnia 2009r.

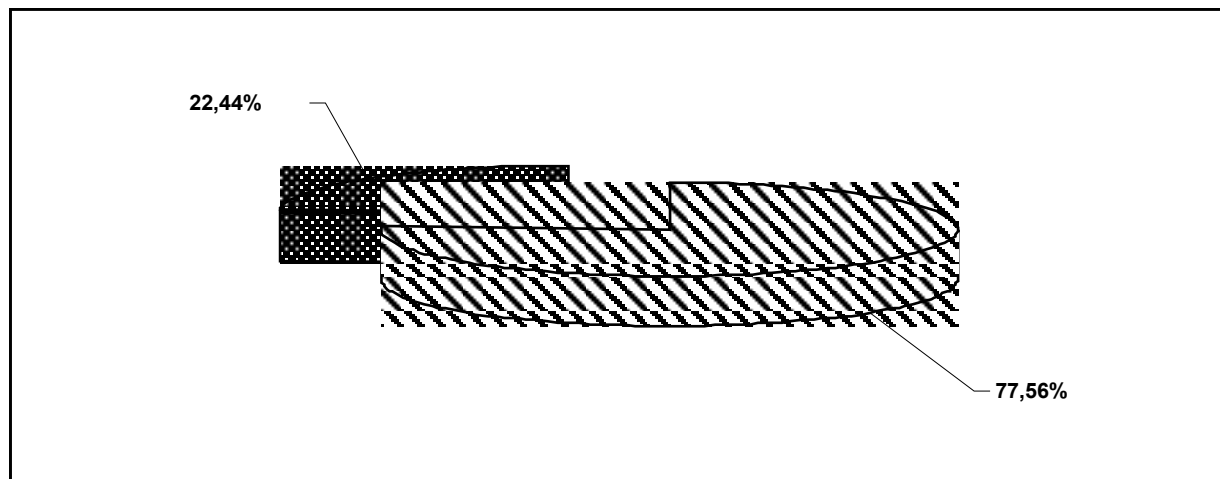
Legenda:

	→ zasiłki rodzinne - 49,10%
/ 1.857.381 zł – 2.487 osoby /		→ dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka - 5,00%
/ 188.990 zł - 92 osób /
	→ dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej - 14,34%
/ 542.240 zł – 576 osób /		→ dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego - 4,79%
/ 181.000 zł – 1.810 osób /
	→ dodatek z tytułu wychowywania dziecka w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – 13,89%
/ 525.587 zł – 115 osób /		→ dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 3,68%
/ 139.160 zł – 156 osób /
	→ dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania - 5,90%
/ 223.120 zł - 444 osób /		→ dodatek z tytułu urodzenia dziecka - 3,30%
/ 125.000 zł – 125 osoby /

2. Świadczenia opiekuńcze

Wsparcie to skierowane jest do osób niepełnosprawnych i zostało udzielone łącznie na kwotę **1.430.458 zł**, (w 2008 r. – 1.324.695 zł) w tym: środki finansowe przeznaczono na świadczenia pielęgnacyjne¹ - **321.055 zł**, tj. 22,44 % dla 72 osób (w 2008 r. – 320.250 zł, tj. 24,18 % dla 64 osób) i na zasiłki pielęgnacyjne² – **1.109.403 zł**, tj. 77,56 % dla 604 osób (w 2008 r. – 1.004.445 zł, tj. 75,82 % dla 549 osób), co ilustruje wykres nr 3.

Wykres nr 3: Wysokość środków finansowych wydatkowanych na realizację świadczeń opiekuńczych w okresie od 01 stycznia 2009r. do 31 grudnia 2009r.

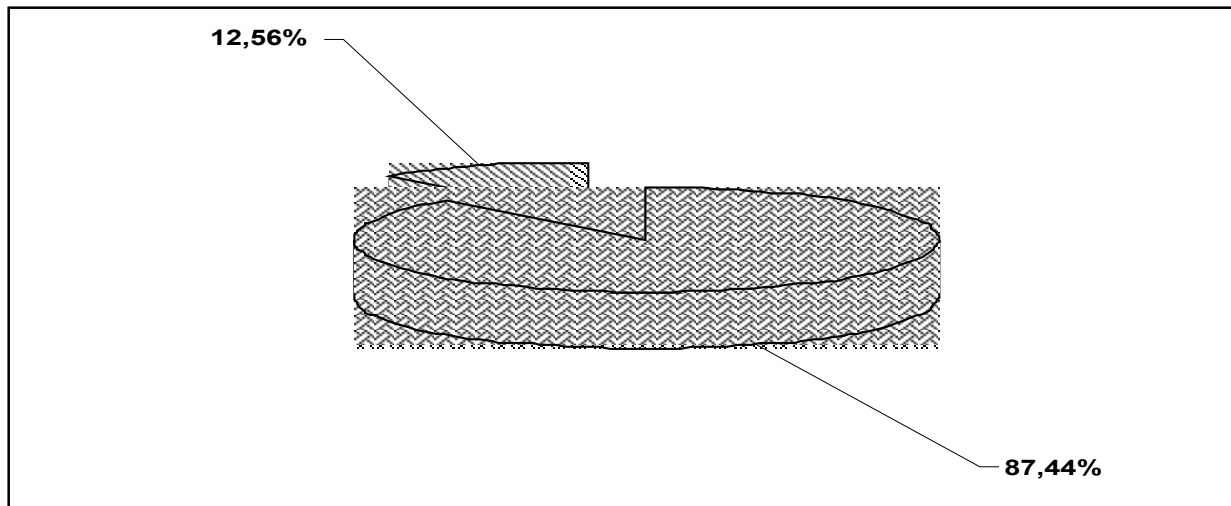
3. Składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne

Składki odprowadzane są na konto bankowe ZUS za niektóre osoby uprawnione do otrzymywania świadczenia pielęgnacyjnego, na ten cel wydatkowano **68.053 zł** (w 2008 r. – 70.756 zł), w tym **59.505 zł**, tj. 87,44 % (w 2008 r. – 62.383 zł, tj. 88,17%) na ubezpieczenia emerytalno – rentowe i na ubezpieczenia zdrowotne **8.548 zł**, tj. 12,56% (w 2008 r. – 8.373 zł, tj. 11,83%). Stosowne dane ilustruje wykres nr 4.

¹ Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje: matce albo ojcu lub innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.) ciąży obowiązek alimentacyjny, a także opiekunowi faktycznemu dziecka- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Osobie innej niż spokrewnionej w pierwszym stopniu, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, pod warunkiem, że nie ma osoby spokrewnionej w pierwszym stopniu albo gdy osoba ta nie jest w stanie sprawować opieki nad osobą niepełnosprawną.

²Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej legitymującej się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie która ukończyła 75 r.ż., oraz osobie niepełnosprawnej w stopniu umiarkowanym – jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia.

Wykres nr 4: Wysokość środków finansowych wydatkowanych na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne w okresie od 01 stycznia 2009r. do 31 grudnia 2009r.

4. Świadczenia alimentacyjne

Wsparcie to, realizowane najpierw w postaci zaliczki alimentacyjnej (od 01 października 2005 r. do 30 września 2008 r.), później w formie świadczenia z funduszu alimentacyjnego (od 01 października 2008 r. do nadal), skierowane jest do osób, które nie otrzymały zasądzonych alimentów, pomimo przeprowadzonego – na ich wniosek – postępowania egzekucyjnego (tzw. bezskuteczność egzekucji). W 2009 r. świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznano **199** osobom, na łączną kwotę **547.932 zł**, średnio z tego tytułu każda osoba otrzymała po 229 zł miesięcznie.

Natomiast w 2008 r. w okresie:

a/ od 01 stycznia do 30 września, zaliczkę alimentacyjną przyznano 139 osobom, na łączną kwotę 238.725 zł, średnio z tego tytułu każda osoba otrzymała po 191 zł miesięcznie;

b/ od 01 października 2008 r. do 31 grudnia 2008 r. świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznano 165 osobom, łącznie na ten cel wydatkowano 119.170 zł, średnio z tego tytułu każda osoba otrzymała po 241 zł miesięcznie.

Ustawy regulujące zasady i kryteria przyznawania ww. świadczeń zlecały/ją także szereg działań, które gmina – z urzędu lub na wniosek – zobligowana jest podejmować wobec osób zobowiązanych do alimentów, przeciwko którym egzekucja okazała się bezskuteczna (tzw. dłużnicy alimentacyjni), w celu zmobilizowania ich do uregulowania powstałych należności. Prowadzenie takich czynności nie należy do łatwych zadań, ponieważ dotyczy ono grupy osób, w przypadku których komornik sądowy wyczerpał już swoje możliwości, a egzekucja zobowiązań alimentacyjnych jest nadal bezskuteczna.

Wśród tych działań w pierwszej kolejności badana jest faktyczna sytuacja życiowa dłużnika, w tym ustala się przyczynę niepłacenia alimentów (przeprowadza się wywiad alimentacyjny u dłużnika i odbiera się od niego oświadczenie majątkowe). Jeżeli tą przyczyną jest brak zatrudnienia gmina zobowiązuje dłużnika do zarejestrowania się jako osoba bezrobotna lub poszukująca pracy i informuje powiatowy urząd pracy o potrzebie zaktywizowania zawodowego dłużnika.

W przypadku kiedy dłużnik alimentacyjny nie podejmie współpracy w realizacji ww. działań, składany jest wniosek do prokuratury o ściganie dłużnika za przestępstwo, tj. uchylanie się od łożenia na osobę uprawnioną do zasądzonych alimentów, a do starosty kierowany jest wniosek o zatrzymanie prawa jazdy.

Ponadto, w przypadku powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy w regulowaniu przez dłużników swoich zobowiązań, gmina zgłasza ten fakt do Biura Informacji Gospodarczej, co znacznie ogranicza dostęp takiej osobie do usług finansowych (np.: kredyt, sprzedaż ratalna, leasing), telekomunikacyjnych i multimedialnych w abonamencie, wynajmu nieruchomości (np. mieszkania, biura) oraz wielu innych.

Na dzień 31 grudnia 2009 r. w bazie danych tuł. ośrodka zarejestrowanych było 167 dłużników, którzy posiadają zaległe zobowiązania alimentacyjne, w wysokości 1.627.209,76 zł , wobec 201 osób uprawnionych zamieszkujących na terenie naszej gminy.

Z kolei suma wyegzekwowanych przez komorników od dłużników kwot zaliczonych na poczet zaległych alimentów wyniosła 91.645,89 zł, w tym kwota 33.359,07 zł stanowiła dochód Gminy Chojnice, z której

OPS otrzymał kwotę 3.827 zł na wydatki związane z realizacją zadań wynikających z zakresu ww. świadczeń alimentacyjnych.

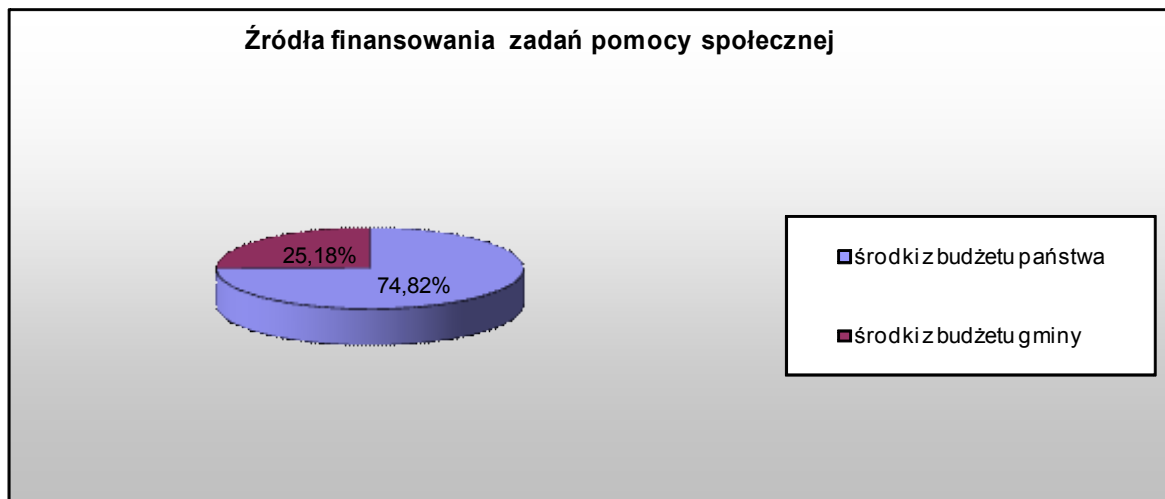
W 2009 r. w stosunku do 99 dłużników zamieszkujących na terenie Gminy Chojnice, wystosowano wnioski o:

- a/ przeprowadzenie wywiadów alimentacyjnych i odebranie oświadczeń majątkowych – w 99 przypadkach,
- b/ zaktywizowanie zawodowe – w 24 przypadkach,
- c/ zatrzymanie prawa jazdy – w 6 przypadkach.

II. ZADANIA W RAMACH SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ

W 2009 r. na zaspakajanie niezbędnych potrzeb mieszkańców gminy wydatkowano **1.776.560 zł** (w 2008 r. 2.231.894, w 2007 r. – 1.535.469 zł, w 2006 r. - 2.166.876 zł, w 2005 r. – 1.153.206 zł), w tym środki z budżetu państwa **1.329.156 zł**, tj. 74,82 % (w 2008 r. 1.852.544 zł, w 2007 r. - 1.129.045 zł, tj. 73,53%), a z budżetu gminy **447.404 zł**, tj. 25,18 % (w 2008 r. 379.350 zł, w 2007 r. – 406.415 zł, tj. 26,47 %), co ilustruje poniższy wykres.

Wykres nr 5: Źródła finansowania zrealizowanych w 2009 r. zadań w ramach systemu pomocy społecznej.

1. Zadania zlecone gminom przez administrację rządową

W zakresie zadań zleconych, w 2009 r., tut. ośrodek dysponował kwotą w wysokości **146.997 zł** (w 2008 r. **762.144 zł**, w 2007 r. – **212.345 zł**), z której **13.662 zł** (w 2008 r. - **13.035 zł**, w 2007 r. – **10.645 zł**) przekazano do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na opłacenie **44** osobom uprawnionym do zasiłku stałego obowiązkowych **składek na ubezpieczenia zdrowotne**.

Pozostała część środków w wysokości **133.335 zł** (w 2008 r. – **215.638 zł**) została przeznaczona na udzielenie wsparcia mieszkańcom gminy w formie:

- **zasiłków stałych** dla **70 osób** niezdolnych do pracy z powodu wieku bądź całkowicie niezdolnych do pracy z powodu niepełnosprawności (w 2008 r. 69 osób), w kwocie 113.235 zł (*podana kwota została wydatkowana w okresie od stycznia do lipca*),
- **specjalistycznych usług opiekuńczych** dla **36 osób** z zaburzeniami psychicznymi (w 2008 r. 39 osób), w kwocie 20.100 zł.

Widoczna różnica w ilości wydanych środków pomiędzy rokiem 2009 a 2008 wynika z tego, że w roku 2009 nie udzielano pomocy w związku z klęską suszy - w roku 2008 na ten cel przeznaczono kwotę 533.471 zł dla 551 rolników. Ponadto, od sierpnia 2009 r. ustawodawca przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, przeniósł do grupy zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym.

2. Zadania własne gminy

Zadania własne gminy obejmują przede wszystkim pomoc pieniężną, rzeczową, usługową oraz pracę socjalną. Świadczenia rzeczowe i pieniężne realizowane są poprzez przyznawanie zasiłków okresowych, zasiłków celowych, specjalnych zasiłków celowych lub poprzez dostarczenie

osobie/rodzinie konkretnych rzeczy (schronienie, odzież, obuwie, opał itp.), a od sierpnia 2009 r. także zasiłków stałych. Z kolei wsparcie usługowe polega na zabezpieczeniu całodobowej opieki w domach pomocy społecznej lub poprzez pomoc w środowisku zamieszkania, w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych (zakup produktów, przygotowywanie posiłków, mycie, sprzątanie, pranie, pielęgnację - adekwatnie do wskazań lekarza oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem), którą realizują zatrudniane w formie umowy zlecenia lub w ramach prac społecznie użytecznych opiekunki.

Łącznie na realizację tych zadań w 2009 r. ośrodek dysponował kwotą **1.629.563 zł** (w 2008 r. - 1.469.750 zł), w tym:

- **447.404 zł**, tj. **27,46 %** - środki własne gminy (w 2008 r. 379.350 zł);
- **1.182.159 zł**, tj. **72,54 %** - dotacja celowa z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych gminy: realizacja zasiłków okresowych, zasiłków stałych (od sierpnia 2009r.) oraz Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (w 2008 r. - 1.090.400 zł, tj. 74,19 %).

2.1. Rodzaje i wysokość udzielonej pomocy

2.1.1. Świadczenia przyznane decyzjami administracyjnymi

Zasiłki okresowe – wsparcie otrzymały **274** rodziny/osoby na łączną kwotę **435.837 zł** (w 2008 r. 275 rodziny na kwotę 436.903 zł). Przeciętnie pomoc przyznawano, tak jak w 2008 r., na okres **5** miesięcy, średnio po **306 zł** - w tym 297 zł stanowiły środki z budżetu państwa, a **9 zł** środki własne gminy (w 2008 r. po 307 zł, w tym, 298 zł stanowiły środki z budżetu państwa, a 9 zł środki własne gminy).

Zasiłki celowe – pomocy udzielono **616** rodzinom na łączną kwotę **718.453 zł**, (w 2008 r. 690 na kwotę 928.156 zł) z przeznaczeniem na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb rodziny, w tym przede wszystkim na żywność, ponadto m.in.: zakup opału, leków, niezbędnej odzieży i obuwia, uregulowanie bieżących rachunków za zużyty energię. Średnia wysokość tego jednorazowego wsparcia, w przeciągu całego roku – realizowana w kilku świadczeniach - wyniosła 1.166 zł (w 2008r. - 1.236 zł), w kwocie tej zdecydowaną większość stanowiły środki z budżetu państwa przyznane na realizację programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, w ramach którego podopieczni ośrodka w gotówce, bądź naturze (poza dożywianiem w szkole), otrzymywali średnio po 217 zł przez 5 miesięcy (w 2008 r. - 197 zł przez 6 miesięcy).

Specjalne zasiłki celowe – skierowano do 64 osób/rodzin, łącznie w wysokości **21.548 zł** (w 2008 r. 61 osób/rodzin na kwotę 18.207 zł). Świadczenie było przyznawane - w przypadku, kiedy faktyczny dochód przekraczał ustawowe kryterium – rodzinom, w których stwierdzono szczególnie trudne sytuacje życiowe oraz niektórym uczestniczkom projektu systemowego „Moja przyszłość – aktywność”.

W 2009 r. specjalne zasiłki celowe przeznaczone były na: zabezpieczenie opału – 15.742 zł, żywność – 1.802,50 zł, koszty związane z leczeniem – 1.647,13 zł, dojazdy uczestniczek ww. projektu na szkolenia – 1.545 zł, sfinansowanie dożywiania w szkołach i internatach - 359,37 zł, remont mieszkania – 250 zł, koszty związane z ubieganiem się przed sądem o rentę rodzinną specjalną – 100 zł, pomoc w zakupie materiałów szkolnych dla dziecka niepełnosprawnego – 52 zł, dofinansowanie do bieżących opłat – 50 zł.

Usługi opiekuńcze – świadczone przede wszystkim osobom samotnym, które z powodu wieku lub choroby, zgodnie z zaleceniem lekarskim, wymagają opieki osób drugich. W 2009 r. usługami objęto łącznie 12 osób, czynności opiekuńcze wykonywały osoby zatrudnione w ramach umowy zlecenia; koszt realizacji wyniósł **54.087 zł** (w 2008 r. 5 osób, 27.061 zł).

Pokrycie kosztów pobytu w domu pomocy społecznej – to pomoc świadczona osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności. W 2009 r. pobyt 5 osób w tych placówkach obciążył budżet tutaj ośrodka na kwotę **94.528 zł**, (w 2008 r. 5 osób, koszt 50.874 zł).

Tak duży wzrost wydatkowanych środków wynika przede wszystkim z tego, że zdecydowana większość podopiecznych przebywała w DPS przez cały rok i za każdą z tych osób wnoszona była odpłatność. Poza tym każdego roku wzrasta średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej, i tak: w 2008 r.. koszt pobytu mieszkańca np. w DPS w Chojnicach wynosił 1.966 zł, a w 2009 r. już 2.535 zł.

Zasiłki stałe – od 1 sierpnia 2009 r. zostały wpisane do katalogu świadczeń realizowanych w ramach zadań własnych o charakterze obowiązkowym. Zgodnie z zapisem w ustawie o pomocy społecznej jednostki samorządu terytorialnego otrzymują z budżetu państwa dotacje na realizację tego zadania. Wobec powyższego, dla **70 osób** niezdolnych do pracy z powodu wieku bądź całkowicie niezdolnych do pracy z powodu niepełnosprawności od sierpnia 2009 r. w ramach zadań własnych wypłacono świadczenia w kwocie 71.559 zł.

2.1.2. Świadczenia wypłacane w ramach prac społecznie użytecznych

Prace społecznie użyteczne to forma aktywizacji osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, wprowadzona nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, która weszła w życie w listopadzie 2005 roku. W ramach wykonywania tych prac, 9 osób bezrobotnych, korzystających jednocześnie ze świadczeń z systemu pomocy społecznej, otrzymało wsparcie łącznie na kwotę 25.157 zł 50 gr, w tym z budżetu gminy w wysokości 10.063 zł (w 2008 r. – 8 osób, łącznie 21.372 zł 50 gr, a z budżetu gminy 8.549 zł) oraz z budżetu Powiatowego Urzędu Pracy w Chojnicach – 15.094 zł 50 gr. Wymiar czasu pracy nie przekraczał 10 godzin w tygodniu, tj. 40 w miesiącu, za każdą godzinę osoba bezrobotna otrzymywała 6,50 zł w okresie od stycznia do maja 2009 r. natomiast od czerwca do grudnia 2009 r. - 6,80 zł, co oznacza, że w skali miesiąca jedna osoba otrzymywała świadczenie, odpowiednio: 260 zł (do 31.05.09 r.) i 272 zł (od 01.06.09 r.).

2.1.3. Dotacja dla gminnych placówek oświatowych

Realizacja przez tut. ośrodek wieloletniego Rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” umożliwiła przekazanie na potrzeby gminnych szkół kwoty 9.500 zł na pokrycie kosztów dowozu ciepłych posiłków do szkół, które nie posiadają odpowiedniej bazy lokalowej do ich przygotowywania (w 2008r. kwota 9.200 zł) oraz – tak, jak w 2008 r. - na doposażenie stołówek szkolnych - 100.000 zł.

2.2. Formy i wysokość wsparcia

2.2.1. Pomoc rzeczowa

Stanowiła 11,37 % tj.: 185.315,58 zł budżetu przeznaczonego na realizację zadań własnych (w 2008 r. 12,91 % 189.672 zł), w tym najwięcej środków przeznaczono na dożywianie dzieci: 116.605 zł, dzięki temu 848 dzieci z 442 rodzin objęto dożywianiem (w 2008 r. 115.568 zł, 819 dzieci z 441 rodzin).

W dalszej kolejności pomoc rzeczowa obejmowała:

- zakup produktów żywnościowych, zlecenia do sklepów – 48.022,86 zł (w 2008 r. 52.639 zł);
- zakup węgla wraz z dowozem – 15.339 zł (w 2008 r. 17.848 zł);
- zapewnienie schronienia osobom bezdomnym – 4.983 zł (w 2008 r. – 3.015 zł);
- pokrycie kosztów zużycia energii elektrycznej – 365,72 zł (w 2008 r. – 602 zł).

2.2.2. Pomoc pieniężna

Udzielona została na poziomie 79,51 % (1.295.632 zł) środków na zadania własne, obejmowała:

- zasiłki wypłacane potrzebującym mieszkańcom gminy, których zdecydowana większość przyznana była na dofinansowanie do zakupu żywności oraz opału – 1.285.569 zł (w 2008 r. – 1.193.594 zł). Zasiłki w formie pieniężnej są przyznawane osobom, co do których nie istnieją podejrzenia o wydatkowanie przyznanej pomocy niezgodnie z celem.

Należy przy tym podkreślić, iż rzeczywista wartość pomocy pieniężnej jest zdecydowanie niższa, wynika to z faktu, że w decyzjach administracyjnych przyznaje się pomoc pieniężną, ale w rzeczywistości posiada ona charakter pomocy rzeczowej, ponieważ:

- *niejednokrotnie podopieczny wraz z pracownikiem socjalnym pobierają zasiłek z kasy i dokonują zakupów w miejskich placówkach handlowych (obuwie, leki, itp.). Przyczyny: konieczność szybkiego udzielenia wsparcia, różnorodność potrzeb (odmienne asortymenty towarów, których brak w wiejskich placówkach handlowych), niższe ceny wielu towarów, często też konflikty podopiecznych z handlowcami w wiejskich sklepach;*
- *podopieczni są bardzo często zobowiązani do przedstawienia stosownego rachunku za zakup określonych towarów, ażeby udokumentować wydatkowanie udzielonego wsparcia zgodnie z jego przeznaczeniem.*

- wypłaty świadczeń dla osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, korzystających jednocześnie ze świadczeń z systemu pomocy społecznej, które wykonywały prace społecznie użyteczne – - 10.063 zł;

2.2.3. Pomoc usługowa

Obejmowała 9,12 % tj.: 148.615 zł budżetu na zadania własne i przeznaczona była na zorganizowanie wsparcia usługowego (w 2008 r. 5,30 %, 77.935 zł), w tym: domowe usługi

opiekuńcze - w wysokości 54.087 zł (wydatki dotyczą kosztów zatrudnienia na umowę zlecenie opiekunek) oraz zapewnienie całodobowej opieki w domach pomocy społecznej - kwota 94.528 zł.

Usługi opiekuńcze w przypadku osób o dochodach nieprzekraczających ustawowego kryterium są świadczone nieodpłatnie (na koszt gminy), w przeciwnym przypadku obowiązuje odpłatność adekwatna do dochodu uzyskiwanego przez osobę/rodzinę oraz specyfiki sytuacji życiowej, wg zasad ustalonych w uchwale Rady Gminy w Chojnicach w tej sprawie.

W 2009 r. koszt jednej godziny usług wynosił 9 zł 90 gr. (w 2008 r. – 8,80 zł) a rzeczywista odpłatność podopiecznych kształtowała się na poziomie od 0,50 zł do 9,90 zł za 1 godz., tj. od 5 % do 100 % jej faktycznego kosztu (w 2008 r. – od 0,44 zł do 8,80 zł).

Całodobowa opieka w domu pomocy społecznej została zapewniona 5 osobom (gmina partycypowała w kosztach pobytu wszystkich tych osób) – miesięczny koszt pobytu osoby w domu pomocy społecznej obciążał budżet gminy na poziomie od 1.315 zł 22 gr do 2.201 zł 10 gr (w 2008 r. 5 osób, koszt w skali miesiąca – od 1.255,19 zł do 2.020,96 zł).

2.2.4. Praca socjalna

Jest to forma pomocy, która nie stanowi obciążenia dla budżetu i jest najbardziej pożądanym wsparciem dla rodziny/osoby. Profesjonalna praca socjalna stanowi fundament pracy z podopiecznym, a jej wagę podkreśla się w literaturze przedmiotu i przepisach prawa. W związku z tym stale podwyższa się wymagania kwalifikacyjne stawiane pracownikom socjalnym. Niestety, pracownicy socjalni pomimo, że posiadają odpowiednie kwalifikacje i ustawicznie podwyższają je w szkolnych i w pozaszkolnych formach doskonalenia zawodowego, nie mają możliwości zastosowania zdobytej wiedzy i umiejętności w praktyce. Realia ich pracy są bezwzględne, przeciążenie innymi zadaniami (praca administracyjno – biurowa, dystrybucja artykułów żywnościowych i innych towarów, stosunkowo długi czas dojazdu do gospodarstwa domowego podopiecznego – zwłaszcza w naszej gminie, której teren działania jest tak obszerny, itp.) oraz utrzymująca się ciągle duża liczba podopiecznych przypadająca na jednego pracownika (średnio 93 rodziny), utrudnia - wręcz uniemożliwia – koncepcyjną, regularną i konsekwentną pracę socjalną z jednostką, rodziną, grupą, społecznością. Dlatego działania z zakresu pracy socjalnej w tut. ośrodku, jak w większości w kraju, mają charakter raczej doraźny, zdecydowanie przeważają, utrzymujące się od lat, elementy ratownictwa . W 2009 r. wsparciem tym objęto 80 rodzin/osób (w 2008 r. 76 osób/rodzin).

3. Dominujące problemy podopiecznych

Pomoc społeczna, wg ustawy, adresowana jest do osób lub rodzin, które nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć swoich trudnych sytuacji życiowych. Zasadniczo, aby nabyć prawo do świadczeń, faktyczny dochód nie może przekroczyć ustawowego kryterium (na dzień 31.12.2009 r. wynosiło ono: 477 zł na osobę samotnie gospodarującą, 351 zł na osobę w rodzinie³) oraz wymagane jest stwierdzenie, że osoba/rodzina znajduje się w trudnej sytuacji m.in. z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych), braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo - wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Najczęściej przyczyną trudnej sytuacji życiowej jest występowanie kilku – ściśle ze sobą powiązanych – z wyżej wymienionych kategorii, albowiem zazwyczaj bezrobocie generuje ubóstwo, a ono z kolei często prowadzi do chorób, bezradności, uzależnień czy też bezdomności. Wśród powodów (przyczyn) udzielania wsparcia mieszkańcom gm. Chojnice, co przedstawia załącznik nr 1, najczęściej występowało ubóstwo – 57,43 % (w 2008 r. – 61,05 %), w dalszej kolejności: bezrobocie – 57,16 % (w 2008 r. – 52,42 %), niepełnosprawność – 31,73 % (w 2008 r. – 33,99 %), bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – 29,45 %, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności – 13,65 %, długotrwała choroba – 13,12 %, alkoholizm – 4,42 %⁴,

³ W 2009 r. realizowany był rządowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” – kryterium przyznawania pomocy na zakup posiłku lub żywności niezbędnej do jego przygotowania, wynosiło 715,50 zł w przypadku osób samotnie gospodarujących, natomiast 526,50 zł na osobę w przypadku rodzin.

⁴ Alkoholizm może stanowić powód (przyczynę) przyznania pomocy wyłącznie w przypadkach stwierdzenia przez lekarza – diagnoza, rozpoznanie – choroby alkoholowej.

bezdromność – 1,74 %, przemoc w rodzinie – 1,34 %, trudności po opuszczeniu zakładu karnego – 0,67 %, zdarzenie losowe - 0,4 %.

Bliżej zostaną scharakteryzowane te negatywne zjawiska, które zdecydowanie dominują wśród klientów tut. Ośrodka, tj. ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność.

Ubóstwo

Z danych zawartych we wprowadzeniu do niniejszego opracowania wynika, że pomocą społeczną w 2009 r., objętych było 747 rodzin, tj. przeciętnie 16,19 % z ogółu rodzin zamieszkałych na terenie gm. Chojnice.

Mapka w załączniku nr 2 przedstawia rozmieszczenie obszarów ubóstwa wg poszczególnych sołectw.

I tak, na 31 sołectw w gm. Chojnice, 18 posiadało wskaźnik [tj. liczba osób w sołectwie korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej w stosunku do ogółu ludności sołectwa] wyższy od przeciętnego (tj. ponad 16,19 %), w tym najwyższy – w sołectwie Raclawki (31 %), w sołectwie Ciechocin (30,64 %) i Moszczenica (27,72 %).

Wskaźnik niższy od przeciętnego (tj. poniżej 16,19 %) posiadało 13 sołectw, w tym najniższy zarejestrowano w sołectwach: Ogorzeliń (5,05 %), Klawkowo (6,53 %) oraz Pawłówko (7,13 %).

W 2008 r. pomocą społeczną objętych było 790 rodzin, tj. przeciętnie 17,91 % ogółu osób zamieszkujących na terenie gm. Chojnice. W roku tym 17 sołectw posiadało wskaźnik wyższy od przeciętnego (tj. ponad 17,91 %), w tym najwyższy – ponad 30 %, w sołectwie Moszczenica (37,89 %), oraz w sołectwach: Ciechocin (33,72 %) i Zbeniny (30,23 %). Z kolei wskaźnik niższy od przeciętnego w gminie (tj. poniżej 17,91 %) posiadało 14 sołectw, w tym najniższy zarejestrowano w sołectwach: Klawkowo (6,17 %), Charzykowy (6,95 %) i Pawłówko (9,91 %).

Wzrost liczby podopiecznych w 2009 r., porównując z 2008 r., wystąpił w 13 sołectwach (kształtował się na poziomie od 0,17 % do 9,95 %), a ich spadek w 18 sołectwach (od 1 % do 10,17 %).

Statystycznie największą dynamikę spadku liczby podopiecznych w 2009 r. odnotowano w 2 sołectwach (ponad 50 %): Ogorzeliń (61,04 %) i Nowy Dwór- Cołdanki (56,94 %) oraz ponad 30 % w sołectwach: Nowa Cerkiew (34,41 %) i Kłodawa (30,47 %). Z kolei największą dynamikę wzrostu liczby podopiecznych zarejestrowano w sołectwach: Ostrowite (77,83 %), Sławęcín (43,40 %) i Topole (18,95 %).

Wykaz liczby świadczeniobiorców GOPS w poszczególnych sołectwach gm. Chojnice w latach 2009 i 2008 zawiera załącznik nr 3.

Bezrobocie

W 2009 r., na dzień 31 grudnia w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chojnicach (PUP) zarejestrowanych było 1.242 mieszkańców gminy, w tym 687, tj. 55,31 % stanowiły kobiety (na dzień 31.12.08 r. - 887 mieszkańców, w tym 531 kobiet, tj.: 59,87 %, w 2007r. - w 2006 r. - tj. 60,8 %, w 2005r. – 57,6 %, w 2004 r. 54,4 %), z czego aż 907 osób, tj.: **73,03 % nie posiadało prawa do zasiłku dla bezrobotnych** (w 2008 r., 663 osób, tj. 74,75 %). Właśnie te osoby najczęściej ubiegają się o otrzymanie wsparcia z funduszu pomocy społecznej.

W 2009 r., w tut. ośrodku, odnotowano 480 osób bezrobotnych, funkcjonowały one w 427 rodzinach/gospodarstwach domowych (w 2008 r. 484 osoby z 401 rodzin). Największy odsetek wśród nich – aż 55 %, tj. 264 osoby (w 2008 r. 264 osoby), stanowiły osoby zamieszkujące na terenach – byłych lub obecnie jeszcze funkcjonujących – gospodarstw rolnych (PGR, RSP) lub też zakładów należących do ZDZ, są to sołectwa: Lichnowy (62 osoby bezrobotne), Ciechocin (59), Silno (47), Niezychowice (28), Ogorzeliń (19), Nowa Cerkiew (13), Czartołomie - Jarcewo (13), Nowy Dwór – Cołdanki (10), Ostrowite ZR (7) oraz Granowo (6).

Analizując relację liczby osób bezrobotnych korzystających z pomocy GOPS do liczby ludności danego sołectwa, najwyższe wartości tego wskaźnika odnotowano w następujących sołectwach: Ciechocin (11,37 %), Silno (4,41 %) i Lichnowy (4,31 %).

Wśród bezrobotnych mieszkańców naszej gminy w PUP najliczniej reprezentowana jest grupa wiekowa od 18 do 24 r.ż., z kolei w tut. Ośrodku grupa od 35 do 44 r.ż. (w roku 2008 sytuacja była identyczna).

Biorąc pod uwagę wykształcenie, tak jak w latach ubiegłych, zarówno w PUP, jak i wśród podopiecznych tut. Ośrodka najliczniejszą grupę stanowią absolwenci zasadniczej szkoły zawodowej, następnie, wśród osób odnotowanych w GOPS, absolwenci gimnazjum, szkoły średniej i wyższej, w PUP natomiast absolwenci szkół średnich stanowią grupę liczącą przed osobami z wykształceniem gimnazjalnym i wyższym.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że w porównaniu z rokiem 2008 nastąpił znaczny wzrost liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP, nie tylko w gm. Chojnice, ale i całym powiecie chojnickim. Stopa bezrobocia w powiecie chojnickim wg stanu na dzień 31.12.2009 r. wynosiła 18,50 %, na dzień 31.12.2008 r. natomiast 13,80%.

Na szczególną uwagę zasługuje problem czasu pozostawania bez pracy. W PUP większą grupę bezrobotnych stanowią osoby, których czas pozostawania bez pracy jest krótszy niż 12 m-cy, w porównaniu z grupą bezrobotnych, których czas pozostawania bez pracy jest dłuższy niż 12 m-cy. Wśród bezrobotnych podopiecznych GOPS do roku 2008 relacja ta przebiegała odwrotnie - przeważała grupa osób długotrwale bezrobotnych. W 2009 roku zarówno w PUP, jak i w GOPS można zaobserwować, że znacznie większą grupę stanowią bezrobotni, którzy bez pracy pozostają krócej niż 12 m-cy.

Struktury osób bezrobotnych, wg wyżej omawianych kryteriów, ilustrują wykresy zawarte w załącznikach nr od 4 do 6.

Niepełnosprawność

Wśród podopiecznych tut. ośrodka w 2009 r. zarejestrowanych było 265 dorosłych osób niepełnosprawnych oraz 74 dzieci (w 2008 r. – 294 dorosłe osoby niepełnosprawne i 76 dzieci), w tym orzeczenie o niepełnosprawności aktualne na dzień 31.12.2009 r. posiadały 244 dorosłe osoby niepełnosprawne i 74 dzieci. Liczby te stanowią odpowiednio 14,82 % całej populacji osób niepełnosprawnych i 16,94 % populacji osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o niepełnosprawności⁵.

W zdecydowanej większości działania na rzecz osób niepełnosprawnych, po reformie administracyjnej w 1999r., przejął samorząd powiatowy.

Na szczeblu samorządu gminnego pomoc dla tej grupy osób posiada przeważnie charakter wsparcia finansowego – poprzez przyznawanie różnego rodzaju zasiłków. W mniejszym wymiarze, choć z roku na rok, wielkość ta wzrasta, osobom niepełnosprawnym gmina świadczy usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi lub chorych psychicznie, a także kieruje te osoby do domów pomocy społecznej. Poza tym, pracownicy socjalni świadczą pomoc w postaci pracy socjalnej i poradnictwa w zakresie dostępnej na rynku oferty skierowanej do osób niepełnosprawnych tj.: projekty EFS lub programy celowe PFRON realizowane przez inne podmioty.

ROZDZIAŁ DRUGI DODATKOWE DZIAŁANIA PODEJMOWANE PRZEZ OŚRODEK

1. Pomoc z Chojnickiego Banku Żywności i z innych źródeł

W 2009 r. – podobnie jak w latach poprzednich – podopieczni, za pośrednictwem tut. ośrodka, otrzymali wsparcie od różnych instytucji, stowarzyszeń, fundacji oraz osób prywatnych, była to pomoc w postaci:

- produktów spożywczych - przekazanych przez Stowarzyszenie „Chojnicki Bank Żywności” dla ponad 409 rodzin, a także gminnych szkół – z przeznaczeniem na żywienie dzieci - o łącznej wartości 257.613,13 zł (w 2008 r. 178.876 zł), w tym w ramach Unijnego Programu PEAD 2009 („Dostarczanie Żywności dla Najuboższej Ludności Unii Europejskiej”) 373 rodzin (w 2008 r. 368) otrzymało pomoc w ilości 89.000,54 kg (w 2008r. – 54.548 kg) o wartości 218.749,04 zł (w 2008 r. 122.969 zł);

Uwaga: w 2009 r. tzw. indeks zwrotu, tj. wartość otrzymywanych towarów w stosunku do poniesionych kosztów – łącznie w wysokości 11.432 zł 15 gr (w tym: składki członkowskie – 8.112 zł, modernizacja pomieszczenia magazynowego – 1.815 zł i opłata za wynajem – 1.505 zł 15 gr), wyniósł 22,53 (w 2008 r. 19,06), co w porównaniu z latami ubiegłymi stanowi najwyższą wartość, dotychczas kształtował się na poziomie od 5,14 – w 2004 r. do 19,18 – w 2007r.;

- kolonii letnich organizowanych przez Kuratorium Oświaty w Gdańsku, za pośrednictwem Starostwa Powiatowego w Chojnicach, łącznie, 14 dzieci wyjechało na odpoczynek do Bieszkowic k. Nowego Dworu Wejherowskiego (7 dzieci), oraz do Orkusza k. Kwidzyna (7 dzieci). Ze środków unijnych pokryto natomiast koszty wyjazdu do Górzna k. Złotowa dla 3 dzieci Uczestniczek projektu systemowego „Moja przyszłość- aktywność”.
- różnych używanych towarów: mebli, sprzętu AGD, obuwia, odzieży, pościeli, książek, zabawek itp. przekazanych przez wielu indywidualnych, anonimowych ofiarodawców.

⁵ Wg danych Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 r. w gminie Chojnice jest 2287 osób niepełnosprawnych, w tym orzeczenie o niepełnosprawności posiada 1877 osób.

2. Realizacja projektu systemowego „Moja przyszłość – aktywność”

Powyższy projekt, współfinansowany ze środków finansowych Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki - Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej, adresowany do nieaktywnych zawodowo lub pozostających w zatrudnieniu, lecz z różnych powodów zagrożonych wykluczeniem społecznym, podopiecznych tut. ośrodka, realizowany będzie do 2013 r. Pierwszą jego edycję rozpoczęto w lipcu 2008 r., a zakończono w grudniu 2008 r. Kolejna, druga edycja trwała od kwietnia do

grudnia 2009 r. Działaniami projektowymi objęto 16 kobiet, z których 10 uczestniczyło w zajęciach aktywizujących, przygotowujących do podjęcia pracy, natomiast 6 (wraz z rodzinami) skorzystało z instrumentów aktywnej integracji zwiększających zdolność do podejmowania aktywności społecznej. Celem projektu w 2009 r. było zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej kobiet oraz rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej.

Uczestniczki projektu to mieszkanki 12 sołectw, w tym: Ciechocina, Silna, Krojant, Lichnów, Pawłowa, Nowego Dworu- Cołdanek, Granowa, Ostrowitego, Czartołomia- Jarcewa, Swornegaci, Nowej Cerkwi i Ogorzelin. Każda z Pań realizująca tzw. pierwszą ścieżkę wsparcia – aktywizującą zawodowo -uczestniczyła w grupowych i indywidualnych warsztatach aktywnego poszukiwania pracy, grupowym treningu kompetencji i umiejętności społecznych, indywidualnych konsultacjach z psychologiem, oraz szkoleniu zawodowym, tj. kursie gastronomicznym – kucharz, który ukończyło 10 kobiet, ponadto w kursie obsługi kas fiskalnych – 12 kobiet, kursie „Minimum sanitarne” – 13 kobiet, 1 osoba natomiast rozpoczęła naukę w szkole ponadgimnazjalnej.

Drugą ścieżką wsparcia objęto 6 kobiet wraz z rodzinami, które skorzystały z usług i pomocy asystenta rodzinnego, odbyły trening umiejętności wychowawczych, a także uzyskały dostęp do indywidualnego poradnictwa specjalistycznego.

Poza tym 14 uczestniczek wzięło udział w treningu zadaniowym, w którym zajmowały się organizowaniem wyjazdu grupowego do teatru, opery lub kina i próbą realizacji tych planów. W efekcie tego działania Panie wyjechały do Bydgoszczy do Multikina.

Koszty poniesione w związku z realizacją projektu w 2009 roku wyniosły **131.603 zł**, w tym dofinansowanie z EFS oraz budżetu państwa – **118.772 zł**.

ROZDZIAŁ TRZECI FUNKCJONOWANIE OŚRODKA JAKO INSTYTUCJI

Ośrodek jest jednostką organizacyjną gminy nie posiadającą osobowości prawnej, działającą jako jednostka budżetowa Gminy Chojnice, posiada przymiot zakładu pracy w rozumieniu kodeksu pracy. Wszystkie osoby zatrudnione w Ośrodku posiadają status pracownika samorządowego.

1. Struktura organizacyjna

W Ośrodku utworzono poszczególne komórki organizacyjne oraz samodzielne stanowiska pracy, biorąc pod uwagę:

- potrzebę organizacyjnego wyodrębnienia określonego zakresu realizowanych zadań,
- ustalone kryteria liczebności obsad.

Podstawową komórką organizacyjną Ośrodka jest dział – liczebność obsady minimum 4 osoby. Do czasu powstania pełnej struktury działu, jego zadania realizowane są przez sekcje – liczebność obsady minimum 2 osoby lub przez samodzielne stanowiska pracy.

W skład Ośrodka w 2009r. wchodziły następujące samodzielne stanowiska pracy, komórki organizacyjne oraz samodzielne stanowiska pracy:

- dyrektor,
- główny księgowy,
- starszy specjalista pracy socjalnej – koordynator ds. strategii, programów i projektów,
- kierownik Działu pomocy społecznej,
- kierownik Działu świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- Dział pomocy społecznej - 8 rejonów opiekuńczych obsługiwanych przez terenowych pracowników socjalnych,
- Dział świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych - obsługiwany przez 3 pracowników,
- Sekcja administracyjna- obsługiwana przez 3 pracowników.

Ponadto, w 2009 r., spośród pracowników powołano 2 zespoły zadaniowe:

- 1) w związku z przyjęciem „Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Chojnice na lata 2008 – 2018” powołano Zespół ds. wdrażania, monitoringu i ewaluacji strategii,
- 2) na potrzeby realizacji projektu systemowego powołano zespół zadaniowy ds. projektu systemowego „Moja przyszłość – aktywność”.

Powołany Zarządzeniem wewnętrznym dyrektora GOPS Nr 5/2009 z dnia 30.01.2009 r. Zespół ds. wdrażania, monitoringu i ewaluacji „Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Chojnice na lata 2008 – 2018”, ma za zadanie zapewnienie sprawnego wdrażania dokumentu, monitoring i ewaluację Strategii w wymiarze wieloaspektowym. Adekwatnie do wyznaczonych w niej obszarów problemowych, poszczególnych pracowników zajmują następujące kwestie:

- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- zapewnienie usług opiekuńczych,
- zapewnienie specjalistycznych usług opiekuńczych,
- potrzeby dzieci i rodzin,
- problematyka przemocy w rodzinie i uzależnień,
- potrzeby osób starszych,
- działania związane z projektem systemowym,
- wsparcie w ramach systemu świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- działania instytucji zewnętrznych,
- monitoring działań związanych z tworzeniem projektów, programów oraz raportów z monitoringu i ewaluacji strategii.

Zespół zadaniowy ds. projektu systemowego „Moja przyszłość – aktywność” powołany został Zarządzeniem wewnętrznym dyrektora GOPS Nr 6/2009 z dnia 30.01.2009r. i odpowiedzialny jest za realizację wieloletniego projektu Moja przyszłość- aktywność” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.

Do zadań Zespołu należy, m.in.

- realizacja Projektu, zgodnie z zapisami umowy ramowej wraz z załącznikami oraz adekwatnie do przepisów obowiązującego prawa,
- przygotowywanie wniosków aplikacyjnych oraz konstruowanie harmonogramów działań,
- prowadzenie systematycznego monitoringu i ewaluacji Projektu,
- rozliczanie Projektu, w tym składanie wniosków o płatność,
- monitorowanie zmian w przepisach proceduralnych związanych z realizacją projektów współfinansowanych przez Unię Europejską,
- utrzymywanie kontaktów z instytucjami zarządzającymi i pośredniczącymi.

2. Pracownicy

Na dzień 31 grudnia 2009 r. w ośrodku w formie umowy o pracę zatrudnionych było 20 osób. Zdecydowana większość kadry posiadała wykształcenie wyższe – 90% (18 osób), w tym pedagogiczne, politologiczne, administracyjne, ekonomiczne i rolnicze; w dalszej kolejności – 10 % (2 osoby) policealne zawodowe w zawodzie pracownik socjalny. Ponadto, 5 osób ukończyło specjalizację, w tym 3 pracowników z zakresu pracy socjalnej i 2 z organizacji pomocy społecznej.

Podobnie, jak w poprzednich latach, także w 2009 r. pracownicy ośrodka ustawicznie podnosili swoje kwalifikacje poprzez udział w wielu formach szkolnego i pozaszkolnego doskonalenia zawodowego. Na ten cel w 2009 r. przeznaczono kwotę 5.949,90 zł.

Ponadto, w ośrodku w ciągu roku zatrudnione były osoby w ramach umowy zlecenia – ogółem 19 osób, w tym: 10 osób świadczących usługi opiekuńcze osobom starszym i chorym, 2 osoby sprawujące opiekę nad chorymi psychicznie, lekarz psychiatra, 3 osoby na stanowisku asystenta rodzinnego zatrudnionego w ramach projektu systemowego, 2 kasjerki (osoba prowadząca wypłaty gotówkowe zasiłków, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych oraz osoba prowadząca kasę zapomogowo-pożyczkową), informatyk administrujący dwa specjalistyczne oprogramowania do obsługi systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, poza tym 7 osób odbywało staż absolwencki.

Podsumowanie i kierunki działania w 2010 r.

1. W systemie świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych w roku 2009, w porównaniu z 2008 r. zarejestrowano:
 - a/ znaczący wzrost wydatków na wypłaty świadczeń alimentacyjnych – o 53,1% tj. o 190.037 zł.
Zwiększenie wydatków związane jest z wejściem w życie – od dnia 01 października 2008 r. nowej ustawy, przywracającej tzw. fundusz alimentacyjny, w której, m. in.:
 - podniesiono kryterium dochodowe (z 583 zł do 725 zł) uprawniające do świadczenia oraz podwyższono (z 380 zł do 500 zł) możliwą, maksymalną kwotę wsparcia (spowodowało to wzrost liczby składanych do sądu wniosków o zasądzenie lub o zwiększenie – w formie ugody – alimentów);
 - rozszerzono krąg osób uprawnionych do świadczenia o dzieci wychowywane w pełnych rodzinach (do 30 września 2008 r. ze świadczenia alimentacyjnego mogły korzystać wyłącznie dzieci wychowywane w rodzinach niepełnych);
 - b/ znaczny spadek wydatków na wypłaty dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu:
 - urodzenia dziecka – o 18,83% tj. 29.000 zł;
 - samotnego wychowywania dziecka – o 14,38% tj. o kwotę 31.750 zł.Zmniejszenie wydatków związane jest migracją ludności (osoby pracujące w krajach UE pobierają na dzieci świadczenia – bardziej korzystne – z zagranicznych systemów zabezpieczenia społecznego) a także z faktem pozostawania na niezmiennym poziomie – od 2004 r. – kryterium dochodowego, co – przede wszystkim – w kontekście wzrostu minimalnego wynagrodzenia za pracę – z kwoty 824 zł w 2004 r. do kwoty 1276 zł w 2009 r., uniemożliwia – ze względu na uzyskiwanie wyższych dochodów od kryterium dochodowego – otrzymywanie świadczenia.
2. W systemie pomocy społecznej, rok 2009 był kolejnym, w którym zmniejszyła się liczba rodzin/osób korzystających ze wsparcia, co głównie spowodowane jest utrzymywaniem przez ustawodawcę na stałym poziomie, od 2006 roku, kryterium dochodowego, podczas gdy znacząco zmieniła się sytuacja na rynku pracy (wzrost wynagrodzeń, w tym minimalnego wynagrodzenia za pracę), a także wzrost kwot zasiłków rodzinnych i świadczenia pielęgnacyjnego, do pobierania których uprawniona jest niemała część podopiecznych. Paradoksalnie, w roku 2009, znacznie wzrosła liczba osób zarejestrowanych w PUP. W tej sytuacji niezmiennym kryterium dochodowe, mimo realnego pogorszenia sytuacji życiowej wielu rodzin/osób ogranicza dostęp do świadczeń z funduszu pomocy społecznej.
Ponadto, w 2009r., w porównaniu z 2008 r.:
 - wartość pomocy kierowanej do pojedynczej rodziny z zadań własnych (zasiłki okresowe, celowe) utrzymuje się na podobnym poziomie, co związane jest z otrzymywaniem stosunkowo wysokiej dotacji z budżetu państwa na realizację rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i zasiłków okresowych;
 - w rejonie opiekuńczym pracownika socjalnego nadal znajduje się duża liczba rodzin korzystających z pomocy – średnio 93 rodziny. Tak duża liczba podopiecznych, a także przeciążenie pracowników socjalnych innymi zadaniami (biurokracja, dystrybucja artykułów żywnościowych, itp.), nadal utrudnia koncepcyjną, regularną oraz konsekwentną pracę socjalną z jednostkami, rodzinami i grupami społecznymi;
 - coraz bardziej, wśród mieszkańców naszej gminy, widoczny jest proces starzenia się społeczeństwa. Rozluźnienie więzi rodzinnych, ponadto ciągłe dążenie do polepszenia sytuacji życiowej poprzez podejmowanie nowych obowiązków zawodowych, w tym wyjazdy w celu zdobycia pracy poza granicami kraju, powodują, że dzieci w coraz mniejszym stopniu zapewniają opiekę schorowanym, czy starszym rodzicom, obowiązek ten „przerzucając” na gminę. W 2008 r. pomocy w formie usług opiekuńczych udzielaliśmy 5 osobom, w 2009 r., takich osób było już 12;
 - nasila się problem bezdomności wśród mieszkańców naszej gminy. Nadal nie jest to zjawisko o szczególnym rozmiarze, przybywa jednak systematycznie osób korzystających z pomocy ośrodka z tego właśnie powodu. W 2008 roku podopiecznych, którym udzielono wsparcia w związku bezdomnością było 7, w 2009 r. już 13 osób.

W 2010 r. do najważniejszych zadań należeć będą:

- kontynuacja działań prowadzonych w ramach projektu systemowego pn.: „Moja przyszłość – aktywność” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Podobnie jak w roku ubiegłym, w którym działaniami objęte były kobiety nieaktywne zawodowo, chcielibyśmy, aby grupę docelową stanowiły osoby nieaktywne zawodowo lub z różnych powodów

narażone na wykluczenie społeczne (także mężczyźni).

Ponadto zakładamy że, podobnie jak w roku ubiegłym, dzięki działaniom podejmowanym w projekcie poprawimy jakość funkcjonowania społecznego wybranych rodzin (objętych pomocą tut. GOPS), borykających się głównie z problemem bezradności w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego lub problemami opiekuńczo -wychowawczymi, dzięki umożliwieniu im współpracy z tzw. asystentem rodziny – wykwalifikowanym pracownikiem, oddziałującym na konkretną rodzinę dzięki systematycznej i intensywnej pracy socjalnej.

Wśród instrumentów aktywnej integracji, które planujemy zaproponować naszym uczestnikom projektu w 2010 roku, jest uczestnictwo w kursie prawa jazdy kat. B, a także w kursie opieki środowiskowej. Chcielibyśmy, wobec narastającej potrzeby zapewniania usług opiekuńczych osobom chorym i starszym, w przyszłości skorzystać z usług wykwalifikowanych tą drogą opiekunek środowiskowych, zatrudniając je np. do wykonywania prac społecznie użytecznych. Mamy nadzieję również na to, że niektóre panie, sprawujące obecnie opiekę nad chorymi w ramach prac społecznie użytecznych, zdobędą nowe kompetencje dzięki uczestnictwu w ww. projekcie.

W 2010r. wnioskujemy o kwotę 188.053,87 zł niezbędną do realizacji projektu.

- wdrażanie, monitoring i ewaluacja „Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Chojnice na lata 2008 – 2018”, w wymiarze wieloaspektowym i adekwatnie do wyznaczonych w niej obszarów problemowych, w tym m. in.: prowadzenie weryfikacji wartości określonych wskaźników, analiza stanu realizacji zadań oraz osiągniętych celów, formułowanie ewentualnych propozycji naniesienia zmian do strategii;
- zintensyfikowanie działań w celu pozyskania dodatkowych środków -finansowych i/lub rzeczowych - na lepsze zaspokajanie potrzeb mieszkańców naszej gminy, w tym m.in. aplikowanie o środki finansowe na realizację projektów konkursowych,
- dalsze doskonalenie poziomu kwalifikacji pracowników poprzez zapewnienie udziału w szkolnych i pozaszkolnych formach kształcenia – kursy, warsztaty, specjalizacje, itp.

Opracowali:

Dyrektor Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Chojnicach
Grażyna Dąbrowiecka

p. o. kierownika
Działu pomocy społecznej
Beata Pryba

p. o. kierownika
Działu świadczeń rodzinnych
i alimentacyjnych
Michał Krukowski